

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Deres ref.: 201200556-HCJ

Vår ref.: 2012/727/ALRI

Dato: 26.04.2012

Høringsuttalelse til NOU 2012:1 Til barnas beste – Ny lovgivning for barnehagene

Vi viser til høringsnotat datert 6.2.2012.

Universitetet i Stavanger sender herved sin høringsuttalelse på NOU 2012:1 *Til barnas beste. Ny lovgivning for barnehagene*. Høringsuttalelsen er utarbeidet i samarbeid med Institutt for førskolelærerutdanning og Det humanistiske fakultet. Vi vil i det følgende først komme med noen generelle betraktninger om utredningen. Siden vil vi kommentere enkelte kapitler og avsnitt.

Vi har følgende kommentarer:

Utvalgets innstilling har fått tittelen *Til barnas beste*. Barns beste framstår som et overordnet perspektiv som ligger til grunn for veivalg gjennom hele innstillingen. Slik framstår "barns beste" også som en av de mest sentrale verdier i dagens norsk barnehage, i tråd med internasjonale konvensjoner.

Innstillingen er omfattende, og er et forholdsvis vanskelig dokument å gjøre seg kjent med, særlig fordi samme forhold drøftes i ulike deler av innstillingen. Likevel framstår den som et meget godt dokument. Det gir en oversikt over barnehagesektoren, sentrale problemstillinger i dagens barnehage og norsk barnehageforskning som gjør den til et viktig dokument for sektoren og for førskolelærerutdanninga. At våre studenter allerede har begynt å bruke deler av innstillingen i sitt selvvalgte pensum, er et tegn på dette.

Forslag til ny lovgivning for barnehagene begrunnes i stor grad med kunnskap fra så vel norsk som internasjonal barnehageforskning. Det ser vi som en styrke ved lovarbeidet, og det viser samtidig betydningen av å styrke arbeidet med å skaffe fram forskningsbasert kunnskap på feltet. At det nå ser ut til at vi får et samlet dokument som omhandler barnehagesektoren, ser vi som positivt.

Utvalget prioriterer hensyn til barnet foran hensyn til økonomi. Dette er i tråd med både pedagogisk og sosialøkonomisk forskning om barns utbytte av barnehagen, sett i livsløpssammenheng. Både internasjonal og nasjonal forskning viser at et godt planlagt barnehagetilbud, ledet av godt kvalifiserte pedagoger, har stor betydning for barns muligheter i livet, bl.a. for deltakelse i skole og yrkeslivet (se for eksempel: *Early Childhood Education and Care in Europe: Tackling Social and Cultural Inequalities. European Commission, 2009*). Gode barnehager har samfunnsmessig stor betydning (Mogstad og Rege, 2009) og kan sees på som en investering – ikke en utgift.

Vi vil i vår høring særlig trekke fram noen områder vi som utdanningsinstitusjon mener er særlig viktige for å styrke kvaliteten på norske barnehager og å gi barn et så likeverdig barnehagetilbud som mulig.

- Innføring av et nasjonalt kvalitetssikringssystem (kap.11) har positive sider, men må ikke føre til en prosess der pedagogisk personale bruker mer tid enn i dag på papirarbeid og dermed får mindre tid i barnegruppen. En slik fare påpekes bl.a. i Fafos rapport om tidstyver i barnehagen (Fafø, 2012).

- Utvalget foreslår at barns rettigheter ytterligere forsterkes i den nye loven, blant annet gjennom innføring av en rett til et godt fysisk og psykososialt miljø i barnehage, og ut fra dette klagerett for foreldre, forelderåd og samarbeidsutvalg (kap. 12.5). Dette støttes.
- Utvalget foreslår videreføring av kommunens tilsynsansvar overfor barnehagene, men med en mulighet for å vedta reduksjon i foreldrebetalingen dersom fristen for å rette pålegg ved lovbrudd ikke overholdes. Videre er det foreslått en ny, særskilt bestemmelse for fylkesmannen til å kunne føre tilsyn med den enkelte barnehageeier og barnehage. Fylkesmannen får slik de samme reaksjonsmulighetene som kommunen når denne fører tilsyn med barnehager. Nytt er også at kommunen og fylkesmannen skal offentliggjøre resultater av gjennomført tilsyn med barnehager. De nye, skjerpede bestemmelsene støttes.
- Fylkesmannens tilsynsansvar for barnehagesektoren foreslås videreført. En ny bestemmelse om krav om offentliggjøring av tilsyn foreslås. Dette støttes.
- Utvalget foreslår å innføre en rettslig plikt for kommunen som barnehagemyndighet til å ha et forsvarlig system for å oppfylle kravene i barnehageloven med forskrifter til å kunne fange opp hvorvidt lovkravene blir oppfylt og følge opp resultatene fra vurderingene (kap. 14). Dette støttes.
- Utvalget foreslår et lovfestet krav om at kommunene må ha ansatte med barnehagefaglig kompetanse i administrasjonen (kap. 14). Dette støttes.
- UiS støtter at hovedregelen fortsatt bør være at det er en styrer i hver barnehage, ikke minst for å sikre et godt samarbeid mellom styrer og foreldre (kap. 16.2.1).
- Nye bestemmelser som sikrer tilstrekkelig antall voksne til å oppfylle krav om kvalitet og sikkerhet (kap. 16.2.2) støttes.
- Flertallets forslag om et forholdstall mellom barn og tilsatte på 1:3 for barn under tre år og 1:6 for barn over 3 år støttes (kap. 16.2.5).
- Kompetansekrav for assistenter (kap. 16.2.4): Det er av stor betydning for et likeverdig barnehage tilbud at alle ansatte har kunnskap om barn og barnehage. Forslaget om at 25% av barnehagens grunnbemanning skal være barne- og ungdomsarbeidere støttes.
- UiS støtter forslaget om at det kun kan gis adgang til midlertidig dispensasjon fra utdanningskravet samt innføring av en plikt til å gjennomføre nødvendig kompetanseutviklingstiltak ved innvilging av midlertidig dispensasjon (s. 272).
- Definisjonen av "likeverdig utdanning" og regulering av hvor stor del av pedagogene som kan ha slik utdanning støttes (s. 274).
- Vi har med stor oppmerksomhet lest utvalgets betraktninger rundt barnegruppens størrelse og organisering, og merket oss at forskning utført ved UiS er brukt flere steder i innstillingen i tilknytning til drøftinger av dette temaet. Vi støtter utvalgets forslag om barns rett til å tilhøre en barnegruppe og om gruppestørrelse (s. 279). Utvalget peker også på betydningen av å følge med på utviklingen med hensyn til barnegruppens størrelse, bl.a. gjennom innhenting av data gjennom et fremtidig nasjonalt kvalitetssystem. Dette støttes.

- Når det gjelder de yngste barna i barnehagen (kap. 16.4), er det tydelig vist at dagens praksis for tellepunkt for når et barn regnes som treåring, praktiseres ulikt fra barnehageeier til barnehageeier. UiS deler utvalgets bekymring for at dagens regelverk kan føre til at barn defineres som treåringer fra januar det året de fyller tre år. Utvalgets forslag om at barn defineres som treåringer først fra halvåret de fyller tre støttes. Vi støtter også utvalgets påpekning om at barnehagen fortsatt må gjøre en *konkret* vurdering av det enkelte barns alder, forutsetninger og barnegruppens sammensetning før et barn på for eksempel 2,5 år skal flyttes til en avdeling med større barn.
- Det foreslås innført et sterkere krav til veiledning i familiebarnehagen og en plikt for kommunene om å stille med veileder dersom barnehageeier ikke selv klarer å skaffe slik (kap. 17). Antall barn pr. tilsatt foreslås regulert ned, og adgang til dispensasjon fra utdanningskravet for pedagogisk leder fjernes. Adgang til å drive doble barnegrupper og til å bruke ubebodde lokaler fjernes. Disse tiltak vurderes som meget viktige for å sikre kvalitet i familiebarnehagen, og for å sikre familiebarnehagen som et tilbud likeverdig med vanlig barnehage. UiS støtter utvalgets forslag til endringer. Også her merker vi oss at blant annet forskning utført ved UiS blir brukt som begrunnelse for endringene.
- Vi støtter utvalgets forslag om å overføre rettighetene til spesialpedagogisk hjelp for barn med nedsatt funksjonsevne og deres foreldres rettigheter til Lov om barnehager (kap. 18). Imidlertid etterlyses fokus på barnehagepersonalets kunnskap og kompetanse når det gjelder det barnehagefaglige arbeid. Personalet i barnehagen må både inneha kunnskap om generelle tiltak og kunnskap om kompensatoriske tiltak for barn med nedsatt funksjonsevne.
- Universitetet i Stavanger har merket seg utfordringer som er knyttet til førskolelærernes forberedelse for lederroller i barnehagen (kap.19). Dette momentet vil vi ta med oss inn i planlegging av det nye bachelprogrammet.
- Utvalget anbefaler at det snarest mulig opprettes nye studieplasser i bl.a. Rogaland (s. 310). UiS har gjennom de siste 10 år stadig mottatt nye studieplasser, og vi har justert våre studier slik at vi i dag driver både heltidsutdanning, deltidsutdanning og 1-årig utdanning for personer med annen pedagogisk utdanning til arbeid som pedagogisk ledere i barnehagen. Likevel klarer vi ikke, med den søkermassen vi har i dag, å utdanne det antall førskolelærere pr. år som vi har studieplasser til. Å satse på studieplasser som eneste tiltak for å øke rekrutteringen til studiet er ikke nok. Det må satses på bl.a. langsiktige rekrutteringskampanjer, stipendordninger, heving av førskolelæreryrkets status i samfunnet og lønn slik at førskolelærere kan bo og arbeide i vår region. Kampanjen som har pågått i vår har hatt en effekt og bør videreføres. På landsbasis har søknadene til førskolelærerutdanningen økt med 22% i forhold til 2011 (Samordna opptak). Ved UiS er økningen på totalt 11 søkere til 160 studieplasser. 10 av disse søker deltidsutdanning.
- Førskolelærere kan i dag ta utdanning på master i barnehagevitenskap og PhD i Utdanningsvitenskap ved UiS, blant annet tilbys det PhD-kurs om læringskultur i barnehagen.
- Utvalget peker på betydningen av kompetanseutvikling i sektoren, og på behovet for en vesentlig økning av midler til etter- og videreutdanning i sektoren. UiS støtter utvalgets forslag om en ambisiøs strategi på dette området (2013-2020), finansiert gjennom friske midler (s. 316).
- Forskning på barnehager har fortsatt en beskjeden plass i Norge (kap. 21). UiS støtter utvalgets forslag om at de forskningsprogrammer som eksisterer i dag oppretthodes (PraksisFOU, PRAKUT og Utdanning 2020). UiS støtter også utvalgets forslag om at det opprettes et eget program for barnehageforskning i regi av NFR.

- UiS støtter forslaget om et Senter for barnehageforskning. Ved UiS har vi barnehageforskning på fire enheter; Institutt for førskolelærerutdanning, Senter for atferdsforskning, Lesesenteret og på Handelshøgskolen ved UiS, alle med professorer og stipendiater som arbeider med barnehagespørsmål. Til sammen utgjør vi et betydelig miljø med pedagoger, samfunnsvitere, realister, estetikere, idrettspedagoger og samfunnsøkonomer.

Med vennlig hilsen

 Marit Boyesen
 rektor

 John B Møst
 universitetsdirektør

Saksbehandler: Aslaug Lunde Risbakken, tlf.: 51 83 13 76